

# Реферат на тему: "Ліна Костенко"

## Ліна Костенко

### РЕФЕРАТ

на тему:

ЛІНА КОСТЕНКО

(Народилася в 1930 році)

Поезія — це завжди неповторність,  
якийсь безсмертний дотик до душі.

Ліна Костенко

Поетична зоря Ліни Костенко разом з творами Дмитра Павличка освітила дорогу в літературу цілій когорті молодих талантів, які відтоді прибрали наймення шістдесятників.

Уже перші книжки Ліни Костенко засвідчили: на небосхилі української поезії спалахнув дужий талант. Голос її — чистий і щирий — ось уже кілька десятиліть тримає читачий загаль в напруженому чеканні нових поезій, драматичних поем, романів у віршах.

Роки жорстоких утисків позаду.

Попереду золотом виграє на сонці плідна нива творчості на щастя й добро суверенного українського народу.

### "ГАРМОНІЯ КРИЗЬ ТУГУ ДИСОНАНСІВ"

Ліна Василівна Костенко народилася 19 березня 1930 року в м. Ржищеві на Київщині. Батьки майбутньої поетеси — високоосвічені порядні люди — учителювали. Батько знав дванадцять мов, був тямущим у всіх навчальних предметах і викладав їх у школі. Родина Костенків зазнала суворих переслідувань у роки сталінщини. Батько був репресований, десять років поневірявся в жахливих ежовсько-беріївських концтаборах.

Раннє дитинство Ліни минало "над берегами вічної ріки" — понад Дніпром, Коли дівчинці минуло 6 років, родина перебралась до Києва, Тут донька закінчила середню школу, навчалася в педагогічному інституті. В 1952 р. вступила до Московського літературного інституту, який закінчила з відзнакою (1956).

Літературний хист у дівчини пробудився рано — друкувати свої вірші Ліна Костенко почала десь із шістнадцяти літ. Перша її збірка "Проміння землі" була опублікована в 1957 р., друга

"Вітрила" — в наступному 1958 і третя "Мандрівки серця" побачила світ у 1961 році.

Уже в перших книжках Ліна Костенко постала перед читачами поетом чесним і безкомпромісним, мислячим і самотнім. Читачі й критика сприйняли її твори прихильно. Всі переконалися, що в українську поезію прийшов справжній майстер слова.

Устами Кобзаря Ліна Костенко звертається до "співців краси земної", сучасних

поетів, з проханням "гартувати... голоси" "не пустослів'ям, пишним та барвистим..., а заспівом в дорозі нелегкій", бо

... на цій планеті, ще не було епохи для поетів,  
відколи сотворив її пан Бог, але були поети для епох!

У поемі "Мандрівки серця" чітко простежується одна з притаманних Ліні Костенко рис її письменницького почерку, а саме простота, яка дуже схожа на мистецьку віртуозність. Саме про цю простоту, яка йде від Шевченка, Франка, Лесі Українки (додамо: Олександра Олеса, Сосюри, Рильського) писав молодий поет Василь Симоненко у своїй рецензії на збірку "Мандрівки серця" Ліни Костенко. Уже назва її "Краса без красивостей" багато про що говорить:

"Третя книга Ліни Костенко на диво рівна. Тут немає слабких віршів. Є прекрасні і хороші поезії. Найслабші з них могли б стати окрасою багатьох поетичних збірок. Це насамперед свідчить..., про те, що вона (Ліна Костенко) вимоглива художниця, що друкує... сьогодні тільки те, що вважає довершеним".

Поетичне суцвіття Ліни Костенко навіть за несприятливих обставин ("бите холодами") все-таки дало добру зав'язь: перші книжки її помітив читач, взяла близько до серця молода читацька громада. Скажемо одразу: була й інша реакція на появу в українському письменстві імен молодих талановитих поетів, які нині стали гордістю нашого народу, їх шельмували і звинувачували на всіляких апаратних засіданнях, пленумах, нарадах у формалізмі, абстракціонізмі та інших —ізмах. Називалися імена Миколи Вінграновського, Івана Драча, Ліни Костенко. Але

... то нічого, що чигали круки, з такого болю і з такої муки  
що проминуло так багато літ. душа не створить бутафорський плід.  
Адже "душа належить людству і епохам".

У вірші "Доля" поетеса розмірковує про свою літературну і громадянську позицію, про ту ношу, яку вона взяла на свої жіночі плечі. Вона з самого початку свого шляху в літературі була свідомо свого високого покликання:

"Поезія — рідна сестра моя. Правда людська — наша мати" Поезія і правда — два кольори прапора творчої лабораторії Ліни Костенко, їм поклялася вона чесно і до останку служити. По-лицарськи сміливо і гордо вона заявила:

Я вибрала долю собі сама.  
І що зі мною не станеться —  
у мене жодних претензій нема  
до Долі — моєї обраниці.

На Україну тим часом упала чорна хмара стагнації та застою. Всяке живе слово, яке не вкладалося у тісні рамки вузьколобого думання примітивних критиків і сумнівних поцінувачів духовних багатств народу, безжально притоптувалося. На Ліну Костенко впало покарання, яке могло статися хіба що в часи середньовічної інквізиції. Поетесу спробували відірвати, затиснути, сховати від народу: шістнадцять років новітні яничари удавали, що такого поета як Ліна Костенко просто не існує. Так, її книгу поезій "Зоряний інтеграл" (1963), понівечену, але все-таки набрану, було наказано

розсипати. Така ж доля спіткала і наступну збірку "Княжа гора" (1976): її теж за владним повелінням згори було розсипано. Тільки вряди-годи протягом шістнадцяти років у газетах і журналах появлялись невеликі добірки віршів Ліни Костенко. Мужня жінка, мати двох дітей не мала майже ніяких засобів до існування. І все ж таки творила! Тепер з виходом великого тому її "Вибраного" (1989) ми дістали змогу прочитати доробок Ліни Костенко того сумного періоду.

Вірш "Альтернатива барикад" — один з програмних творів Ліни Костенко шістдесятих років. У ньому читаємо рядки, які самі за себе говорять:

Мужність не дається напрокат.

Не бува барокко барикад...

Смерть — це ще не поразка.

В переможних боях теж бувають полеглі.

Вражає щирим уболіванням за долю культури українського народу вірш "Заворожи мені, волхве!..."

Звертаючись до "респектабельних пілігримів" (мандрівників), поетеса їх запитує: "Що писав би Шевченко в тридцять третьому, в тридцять сьомому роках? Певно, побувавши в Коса-ралі, побував би ще й на Соловках, а потім був би реабілітований. Хоч посмертно, зате — своєчасно".

З почуттям глибокого болю поетеса згадує славних синів українського народу, розстріляних, замучених по концтаборах:

Пропадали ж люди ні за гріш. Божеволів у тюрмі Куліш.

Передсмертне лаявся Косинка. Курбас ліг у ту промерзлу землю!..

Поезія "Княжа гора" присвячена Шевченкові. В його уста Ліна Костенко вклала такі слова: "Але у вітчизни ніхто не одніме мене", їх можна з повним правом прикласти і до самої авторки: так, ніякі заборони і дискримінації не змогли притлумити чесного і високоталановитого слова Ліни Костенко.

В останні роки застою чиновники змушені були дати дозвіл опублікувати нові твори Ліни Костенко: збірку поезій "Над берегами вічної ріки" (1977), історичний роман у віршах "Маруся Чурай" (1979), наступну книгу поезій "Неповторність" (1980). За ці дві останні публікації Ліна Костенко удостоєна високого звання лауреата Шевченківської премії.

"Сад нетанучих скульптур" (1987) — книга другої половини вісімдесятих років. Високої оцінки літературознавців та критики зажили поема-балада "Скіфська одіссея", драматичні поеми "Сніг у Флоренції" та "Дума про братів неазовських".

"ПАСТОРАЛЬ XX СТОРІЧЧЯ"

...Трійко хлопчиків-пастушків розбирали заіржавілу гранату — "покиддя війни... Павло, Сашко і Степан... їх рвонуло навідліг". Серед білого дня у мирний час... Дитячий непослух, необачність? Так. Але ж якби не прокотилася по нашій землі страхітлива війна, цієї непоправної трагедії не сталося б...

Поетеса з гірким болем у серці переповідає жахливу пригоду. У своєму мистецькому арсеналі вона знайшла вражаючої сили вислови: "Набрякли від крові

рядки", "бризнуло кров'ю в багаття", "Личка вже не було. Кісточками, омитими кров'ю, осміхалася шия з худеньких дитячих ключиць".

Щоб жаль і скорбота були відчутнішими, поетеса в уста ліричного героя вкладає такі визначення, котрі боляче крають його серце: "Гарні діти були. Козацького доброго краю".

ї, нарешті, трагічний епізод утверджується, вглиблюється метафоричним зворотом: "Коли зносили їх, навіть сонце упало ниць". Але життя безперервне: і далі цвітуть мальви, спадають на землю вечори й світанки, народжуються діти і криком кричить вагітна, як поле, мати: "...Хоч личко його покажіть!"

Майже два тисячоліття існує цей один з найпоетичніших мистецьких та літературних жанрів — пастораль. На лоні чарівної природи споконвіку пастухи і пастушки, благородні і бездіяльні, грали, співали, кохалися. Мир і благодать панували між ними. Пасторальна література була широко znana в Західній Європі (епоха Відродження), пробував писати пасторальні пісні і наш Сковорода. Пастораллю двадцятого сторіччя назвала Ліна Костенко свій глибокозмістовний твір, який своїм змістом різко контрастує, не йде ні в які аналоги зі стародавніми ідиліями. Там життя, поезія, кохання, а тут смерть — смерть страхітлива, жахлива,

"Пастораль XX сторіччя" волає: до чого ж ми дійшли, люди? Кому потрібні війни та їх криваві наслідки?

Написаний п'ятистопним анапестом, вірш звучить з епічним розмахом, але без надриву, кожне слово в ньому виважене і несе значне смислове та емоційне навантаження.

### "ТУТ ОБЕЛІСКІВ ЦІЛА РОТА"

Передусім скажемо про надзвичайну простоту поетичної форми вірша: "Високі цвинтарні ворота високу тишу стережуть". Далі — стислий опис кладовища, де стоять обеліски з прізвищами, датами, "печалі бронзове лиття" (яка влучна метафора!), А потім — кульмінаційний центр вірша:

Лежать наморені солдати,  
а не проживши й півжиття!

І уявні "борги" перед полеглими друзями, коханими, братами, батьками: хтось щось комусь забув сказати, завинив, не передав звістки, не сказав останнього слова... Вкарбовується в пам'ять поетична деталь:

Тут на одному обеліску  
є навіть пошта польова...

Поетеса поставила крапку, а нам відкрила простір для роздумів : на похованнях полеглих у війну воїнів — як знаки пошани стоять пам'ятники, обеліски. А коли ж ми спроможемося пошанувати безневинні жертви жахливого голоду 1932—1933 років, жертви страхітливих репресій? їх же мільйони!..